

โรคพิษสุนัขบ้าเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาแม้อัตราตายจะลดลงแต่จำนวนผู้ที่ถูกสงสัยว่าสัมผัสเชื้อกลับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการกระจายทางระบาดวิทยาของการสัมผัสเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า อธิบายถึงการสัมผัสสัตว์นำโรค และศึกษาการดูแลรักษาผู้ที่ถูกสงสัยว่าสัมผัสเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า ประชากร คือ ผู้ที่ถูกสงสัยว่าสัมผัสเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าทั้งหมดที่เข้ารับบริการในสถานพยาบาลของรัฐ ในอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ปีพ.ศ.2550 จำนวน 565 ราย สกัดข้อมูลจากแบบรายงาน ร.36 และโปรแกรม HCIS ของกระทรวงสาธารณสุข

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ที่ถูกสงสัยว่าสัมผัสเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย 1.3 เท่า มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 38.4 เป็นกลุ่มอายุ 5-9 ปี ร้อยละ 16.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน อาศัยอยู่ในตำบลเกาะเต่ามากที่สุด ส่วนใหญ่สงสัยว่าสัมผัสเชื้อจากตำบลเกาะเต่า ช่วงเดือนมิถุนายน ถึง สิงหาคม พบการสัมผัสมากกว่าเดือนอื่นๆ ร่างกายสัมผัสกับสัตว์นำโรคเพียงตำแหน่งเดียว ร้อยละ 92.7 ขาเป็นตำแหน่งที่พบการสัมผัสมากที่สุด ร้อยละ 37.5 การสัมผัสในตำแหน่งที่เสี่ยงสูง บริเวณศีรษะ ใบหน้า ลำคอ พบในผู้ที่อายุต่ำกว่า 15 ปี มากกว่า ผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 6.8 เท่า การถูกกัดมีเลือดออก ร้อยละ 83.2 สัตว์นำโรคที่พบเป็นสุนัข ร้อยละ 71.5 เป็นสัตว์อายุมากกว่า 1 ปี ร้อยละ 58.2 มีเจ้าของ ร้อยละ 55.9 แต่มีประวัติเคยฉีดวัคซีน เพียงร้อยละ 19.8 ผู้ที่ถูกสงสัยว่าสัมผัสเชื้อเคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 17.2 กักขังหรือติดตามอาการสัตว์ได้ ร้อยละ 71 ได้ล้างแผลด้วยน้ำและสบู่หรือผงซักฟอก ร้อยละ 71.3 แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ใส่ยาฆ่าเชื้อ ร้อยละ 66 และไม่ส่งหัวสัตว์เพื่อตรวจหาเชื้อ ได้ฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์ ร้อยละ 59.4 โดยสรุป ประชาชนตระหนักและให้ความสำคัญน้อยในการป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และผู้ที่ถูกสงสัยว่าสัมผัสเชื้อบางรายไม่ได้รับการดูแลรักษาตามมาตรฐานแนวทางเวชปฏิบัติ เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า

Rabies remains a serious public health problem in Thailand. Although the dramatic reduction of human rabies deaths was achieved, the number of suspected rabies virus exposure cases were increased during the past decades. The objectives of this study were to describe the distribution of rabies exposure, pattern of mammals vector exposure and treatment for suspected rabies virus exposure cases in Paphayom district, Phatthalung province. A total of 565 cases of persons who suspected rabies exposures and treatment in health center or hospital of government were studied. The data were extracted from suspected rabies exposure case report (๖.36) and HCIS program.

The results revealed that most of suspected rabies virus exposure cases were female with male to female ratio of 1:1.3. The majority of the victims age under 15 years old (38.4%) were farmers (37.2%), live in Kohtao subdistrict (31.7%), and were exposed at Kohtao subdistrict (30.6%) during June – August. The most frequently exposed areas of body were legs (37.5%). The high risk (heads, faces, necks) exposure found in age groups under 15 years old more than 15 years old 6.8 fold. Most victims were exposed to dog 71.5%. Most of the mammals were more than 1 year old (58.2%), owned (55.9%) but only 19.8% had a history of rabies vaccination. Only 17.2% of the suspected rabies virus exposure cases had a history of rabies vaccination, 71% quarantined the mammal vector, 71.3% cleaned the wound with soap or detergent after exposure but most of these did not apply the antiseptic (66%) and did not send mammal's head for rabies antibody test (99.3%), full vaccination were injected in only 59.4% of the victims. In conclusion, the majority of the population had low awareness of rabies prevention and suspected exposed persons were not treated appropriately.